

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.572.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 13335 z 5 listopada 2025 roku Pani Posłanki Małgorzaty Pępek, w sprawie w sprawie trudnej sytuacji pracowników powiatowych zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności oraz konieczności reformy systemu orzecznictwa, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Uchwałą Nr 62 Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu "Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024–2027" (MP. Z 2024 r. poz. 505) wprowadzono program skierowany do pracowników zatrudnionych na podstawie stosunku pracy w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, o których mowa w art. 6 pkt 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, ze zm.). Jego celem jest dofinansowanie wynagrodzeń wskazanej grupy pracowników realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej, w postaci dodatku motywacyjnego. Podstawą prawną programu jest art. 24 ust. 3 i 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283), zgodnie z którym Rada Ministrów może przyjąć rządowy program dofinansowania wynagrodzeń - oraz kosztów składek od tych wynagrodzeń - określonych w nim pracowników, którzy zatrudnieni są w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego lub na ich zlecenie i wykonujących zadania określone w art. 18 ust. 1 oraz art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Adresatami programu, stosownie do pkt III, są zatem pracownicy realizujący zadania z zakresu pomocy społecznej w następujących jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej:

- ośrodkach pomocy społecznej;
- powiatowych centrach pomocy rodzinie;
- centrach usług społecznych – w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. poz. 1818);
- domach pomocy społecznej;
- placówkach specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego;
- ośrodkach interwencji kryzysowej;
- ośrodkach wsparcia, w tym: ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w tym środowiskowych domach samopomocy), dziennych domach pomocy, domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schroniskach dla osób bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, klubach samopomocy,

zatrudnieni na określonych stanowiskach wykazanych w sprawozdaniu MRiPS-06 za 2022 rok – „Wybrane jednostki organizacyjne pomocy społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz zatrudnienie w systemie pomocy społecznej”.

Wprowadzone rozwiązania są dla samorządów istotnym wsparciem w realizowanych przez nie zadaniach własnych i stanowią odpowiedź na wieloletnie apele pracowników systemu pomocy społecznej. Udzielone samorządom wsparcie pozwoli na podwyższenie wynagrodzeń pozostałych pracowników samorządowych – w zależności od struktury organizacyjnej ustalonej w danym samorządzie i lokalnych potrzeb.

Podkreślić trzeba, że działania podejmowane w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej polegające na ustaleniu dodatków do wynagrodzeń są tylko formą wsparcia samorządów w realizacji ich zadań własnych. Podstawą ustalania poziomu wynagrodzenia pracowników samorządowych - w zależności od zajmowanego przez nich stanowiska, posiadanego wykształcenia oraz stażu pracy - są przepisy wydane na podstawie ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1135), określające zasady ich wynagradzania, tj.:

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. poz. 1960 oraz z 2023 r. poz. 1102),
- regulamin wynagradzania wydawany przez pracodawcę samorządowego.

Rada Ministrów nie kształtuje wynagrodzeń poszczególnych pracowników samorządowych, w tym pracowników samorządowych zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej. Decyzje o wysokości i składnikach wynagrodzeń tych osób należą wyłącznie do ich pracodawców.

Aktualnie prowadzone są analizy finansowe dotyczące liczby pracowników powiatowych zespołów i ewentualnych kosztów objęcia członków tej grupy dodatkami finansowymi. Należy przy tym zauważyć, że pracownicy powiatowych zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności realizują zadania zlecone administracji rządowej z zakresu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913, ze zm.), na które samorzady otrzymują dotację z budżetu państwa.

Zgodnie z art. 6 ust. 1a ww. ustawy wydatki związane z tworzeniem i działalnością zespołów są pokrywane ze środków finansowych budżetu państwa. Wydatki te mogą być również pokrywane ze środków finansowych jednostek samorządu terytorialnego.

Zaplanowanie środków finansowych na działalność zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności odbywa się corocznie z udziałem wojewody, na podstawie wykazanego przez zespoły zapotrzebowania i z uwzględnieniem zaangażowania w realizację zadań środków własnych poszczególnych samorządów.

Rokrocznie zwiększana jest kwota dotacji budżetowej przeznaczonej na działalność powiatowych zespołów. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, mając świadomość zwiększonego zapotrzebowania na środki finansowe w obszarze orzekania o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności oraz biorąc pod uwagę przekazane przez wojewodów informacje na temat szacowanej kwoty niedoboru środków przeznaczonych na dofinansowanie zadań realizowanych przez zespoły do spraw orzekania

o niepełnosprawności w 2025 r., wystąpił we wrześniu 2025 r. do Ministra Finansów o uruchomienie rezerwy na ten cel.

Środki z rezerwy celowej (poz. 38) na dofinansowanie zadań realizowanych przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności, realizację karty parkingowej oraz realizację legitymacji osoby niepełnosprawnej rozdysponowano i przekazano poszczególnym wojewodom (wśród nich 9 832 800 zł na działalność powiatowych zespołów) na podstawie wydanych przez Ministra Finansów i Gospodarki decyzji budżetowych.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na bieżąco monitoruje się sytuację w powiatowych i wojewódzkich zespołach orzecznich. Kierownictwo resortu pozostaje w stałym kontakcie z wojewodami oraz przewodniczącymi wojewódzkich zespołów, podejmując stosowne działania zgodnie ze swoją właściwością.

Odnosnie do sposobu wykonywania przez lekarzy orzeczników, będących członkami powiatowych zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności, obowiązków wynikających z pełnionych funkcji, pragnę wskazać, że zgodnie z art. 6c ust. 6 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wojewoda pełni nadzór nad powiatowymi zespołami przy pomocy wojewódzkiego zespołu. Zgodnie z § 21 ust. 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2021 r. poz. 857, z późn. zm.) członkowie powiatowego zespołu są obowiązani odbyć szkolenie zgodnie z programem opracowanym w oparciu o minima programowe, o których mowa w § 27 tego rozporządzenia i złożyć z wynikiem pozytywnym test sprawdzający znajomość materii objętej szkoleniem. Po spełnieniu wymogów, o których mowa w § 21 ust. 2 albo 2c rozporządzenia, otrzymują oni zaświadczenie uprawniające do orzekania o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności.

W prowadzonym przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności postępowaniu dąży się do ujednoczenia procesu orzeczniczego oraz stosowanych w nim procedur. Realizacji tego celu służy opracowywanie przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych standardów orzekania, jak również sprawowana przez niego w ramach nadzoru kontrola stosowania przepisów, standardów i procedur w orzekaniu o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności przez zespoły orzecznice (na podstawie art. 6c ust. 2 pkt 2 ustawy o rehabilitacji) oraz sprawowana przez wojewodę kontrola nad powiatowymi zespołami do spraw orzekania o niepełnosprawności (art. 6c ust. 6 ustawy o rehabilitacji).

W aktualnym stanie prawnym kwestię wydawania przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności orzeczeń o stopniu niepełnosprawności na stałe lub na czas określony oraz kryteriów wydawania orzeczeń na te okresy uregulowano przepisami rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Zgodnie z § 3 ust. 4-6 tego aktu naruszenie sprawności organizmu uważa się za:

- trwałe (stałe), jeżeli według wiedzy medycznej stan zdrowia nie rokuje poprawy;
- okresowe, jeżeli według wiedzy medycznej może nastąpić poprawa stanu zdrowia.

Stopień niepełnosprawności orzeka się na czas określony lub na stałe.

Informuję, że postulat środowiska osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów dotyczący okresu, na jaki wydawane są orzeczenia o niepełnosprawności oraz o stopniu

niepełnosprawności zrealizowano ostatnią nowelizacją przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Celem jej dokonania była również standaryzacja zasad orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności poprzez wprowadzenie normy minimalnego czasu, na jaki może zostać wydane orzeczenie o niepełnosprawności oraz orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w stosunku do osób z rozpoznaną rzadką chorobą genetyczną o jednorodnym i niezmiennym przebiegu lub zespołem Downa.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 maja 2025 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2025 r. poz. 682):

- orzeczenie o niepełnosprawności wydaje się dziecku spełniającemu warunki zaliczenia do grupy osób z niepełnosprawnościami na czas określony, nie krótszy niż 3 lata, jednak nie dłuższy niż do ukończenia przez nie 16 roku życia (§ 3 ust. 6 pkt 1);
- orzeczenie o niepełnosprawności, w przypadku potwierdzenia u dziecka rzadkiej choroby genetycznej o jednorodnym i niezmiennym przebiegu lub zespołu Downa, wydaje się do ukończenia przez nie 16 roku życia (§ 3 ust. 6 pkt 2);
- orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w przypadku potwierdzenia u osoby w wieku powyżej 16 roku życia rzadkiej choroby genetycznej o jednorodnym i niezmiennym przebiegu lub zespołu Downa wydaje się na okres nie krótszy niż 7 lat (§ 3 ust. 5a).

Należy zaznaczyć, że w ostatnim z wymienionych przypadków orzeczenie o stopniu niepełnosprawności może zostać wydane na okres nie krótszy niż 7 lat. Ustawodawca określił zatem minimalny okres jego ważności, czego nie należy utożsamiać z zakazem wydawania orzeczeń o stopniu niepełnosprawności na dotychczasowych zasadach, tj. na stałe.

W MRPiPS planowana jest też realizacja projektu w ramach FERS pn. „Przebudowa modelu orzekania o niepełnosprawności oraz form wsparcia”, który przewiduje przygotowanie nowych rozwiązań na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Celem projektu jest opracowanie kompleksowego modelu orzekania o niepełnosprawności, który odpowiadałby na indywidualne potrzeby osób z niepełnosprawnościami oraz odpowiedniego systemu świadczeń i innych form wsparcia. W ramach projektu przeprowadzony zostanie przegląd rozwiązań systemowych w obszarze orzecznictwa o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, w tym systemów rentowych i orzecznictwa dla celów edukacyjnych. Projekt będzie pierwszym krokiem do stworzenia kompleksowego i zintegrowanego systemu orzekania o niepełnosprawności. Zmodyfikowany model orzekania będzie oparty na Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF) i zgodny z postanowieniami Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (KPON). Zreformowany system zapewni ochronę podmiotowości osób z niepełnosprawnościami, zachowując przy tym zgodność z zasadami proporcjonalności i sprawiedliwości społecznej.

W ramach projektu wypracowane zostaną też rozwiązania mające na celu scalenie rozproszonego systemu świadczeń, służące kompensacji zwiększonych kosztów życia wynikających z niepełnosprawności, jak również narzędzia i mechanizmy umożliwiające indywidualizację wsparcia oraz ocenę tych obszarów funkcjonowania, których nie można opisać w sposób wyczerpujący korzystając z aktualnie dostępnych instrumentów. Oparcie nowego modelu orzekania o niepełnosprawności na nowoczesnym systemie informatycznym stworzy podstawy do jego integracji z innymi systemami. Wypracowane

zostaną też zasady organizacji systemu orzekania o niepełnosprawności, z uwzględnieniem nadzoru oraz procedury orzeczniczej wraz z postępowaniem odwoławczym.

Pragnę podkreślić, że Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pozostaje otwarte na dialog z przedstawicielami wszystkich środowisk zainteresowanych omawianiem bieżących problemów i zagadnień w powyższym zakresie.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Maja Nowak

Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/